

Sistemul Thomas și reforma în teatru

Nu cred să fi auzit încă toată lumea de Sistemul Thomas. Serviciul care îl aplică s-a instalat pentru prima dată în România, la Oradea, pe o stradă vecină cu a mea.

Sistemul Thomas cuprinde o sumă de metode și procedee menite a analiza comportamentul viitorului angajat și a-i evalua exact capacitățile ce l-ar face apt să ocupe un post într-o instituție. Profilul comportamental al viitorului angajat este determinat de raportul dintre factorii "dominare, influențare, stabilitate, conformare". El va fi nuanțat, formularele conținând nici mai mult nici mai puțin decât 96 de adjective (calificative). Angajatorul are posibilitatea să aleagă, dintre presupușii candidați, pe cei care-i convin. Reiese că un ins poate fi maleabil sau încăpățânat, leneș sau harnic, laș sau curajos, optimist sau pesimist, fermecător sau închis în el, volubil sau taciturn ș.a.m.d. În doar 15 minute, candidatul află dacă se potrivește cu postul, iar șeful, dacă a găsit ce-i trebuia.

Să ne imaginăm, o clipă, cam în ce fel ar putea porni, în sfârșit, reforma în teatru. În afară de pensionarea "bătrânilor" și de reangajarea lor pe salarii mititele (așa-zisele colaborări), care dau impresia că astfel sunt ajutați să nu moară de foame cu niște pensii rușinoase, în teatre nu se întâmplă NIMIC. Nimeni încurajator. Și nu e normal să-i auzi și pe actori că "era mai bine înainte". Pentru că NU ERA. Dar nici nu mi se pare normal să promiți o reformă, o schimbare în bine a vieții artistice, iar timpul să treacă și să nu se schimbe nimic. Nu cer artiștii, săracii, nici salarii mai mari, (imaginați-vă, totuși, cum poate trăi un tânăr actor cu 700 000 de lei pe lună) nu cer nici mazilirea guvernului și dizolvarea parlamentului, ei cer doar schimbarea condiției lor artistice. Și-au pus speranțe mari în schimbare, au crezut că se va gândi și la ei cineva, la nevoile lor profesionale, la posibilitatea de a crea liber, susținuți material de... indiferent de cine...

Un "Sistem" ca acela de mai sus ar face, poate, lumină în schemele de servicii ale multor teatre, unde, de-a lungul timpului, s-au acuiat tot felul de rude, și prieteni, și fini, și cuscri ce n-au nici o legătură cu postul pe care stau.

S-ar putea face curățenie fără ca direcțiunile să aibă remușcări că lasă "pe drumuri" pe unul și pe altul. Sistemul, obiectiv, cerne și cerne, păstrându-i doar pe cei de care are nevoie instituția. La sectoarele auxi-

dar nervos și că, pozând în mare vedetă, uită să-și mai salute colegii, că unul face pe liderul și organizează mereu greve și microrevoluții, că nu-i place nici un director, toți fiind, după părerea lui niște tâmpiți?... Că unul strălucește în roluri episodice, dar îi fug ochii după toate femeile?... Că unul ia mereu bani cu împrumut și uită să-i mai dea înapoi, că altul are fantezie excesivă și mereu colaborează cu autorul, că unul e prea

Scenă din Jurnalul unui nebun de N. V. Gogol, Teatrul de Stat Oradea (regia: Anca Bradu)

liare ar fi destul de ușor. Grila ar decide rapid dacă magazinerul are aptitudini sau nu, dacă coafeza e potrivită și nu le trage pe actrițe de păr, dacă regizorul tehnic știe ce are de făcut și e respectuos cu actorii, dacă contabilul știe să socotească, dar și dacă e milos cu artiștii, dacă organizatorul aduce public cu drag și interes de teatru, dacă sufleurul nu e bălbăit și chiulanguiu etc. Dar cu privire la actori, oare ce-ar spune fișele tehnice – științifice – ale Sistemului Thomas? Ar consemna oare ele că actorul X este extraordinar, dar bea cam des și e și scandalagiu, că actrița Y e gata oricând să se ia la trântă cu orice regină din marele repertoriu, dar e o bărfitoare și o zgârcită?... Că actorul cutare, bun odată, nu mai are ținare de minte și e înspăimântat că-și va pierde memoria de tot? Că altul e serios pe scenă,

glumeț, iar altuia îi tot ninge și plouă?... Năravuri și defecte omenști, la urma urmei. Și ce dacă fișa aceea va spune despre un tip că e bun, tolerant și vesel, asta înseamnă că este și bun actor? Sau poate vom ajunge să citim în vreun anunț al vreunui director de trupă particulară: "Caut, în vederea angajării, actor între 20 și 30 de ani, frumos, maleabil, deloc ranchiunos, nepretențios, plin de fantezie (dar numai pe scenă)!" Despre talent, fără de care profesia aceasta ar muri, nu se suflă o vorbă. Poate pentru că nu s-a născut încă nici aparatul, nici fișa-test care să confirme emoția pe care este capabil actorul, cu toate păcatele lui lumești și omenști, s-o trezească în spectactor, atunci când rostește o replică simplă precum: "A fi sau a nu fi, aceasta-i întrebarea"...

Elisabeta Pop